

Iggissakkut kræfteqarneq

Imarisai:

- 5 Aallaqqaasiut
- 5 Iggissakkut kræfteqarnermut suut malunnaataappat/
ilisarnaataappat?
- 6 Misissuinerit suut ingerlanneqassappat?
- 7 Misissuinerit allat
- 8 Qanoq napparsimatigaanga?
- 11 Katsorsaariaatsit suut atorneqarpat?
- 11 Pilatsinneq
- 12 Pilatsinneq ajornaraangat nakorsaasiisoqartarpoq
- 12 Qinnngortaaneq
- 13 Kemoterapeerneqarneq
- 14 Qinnngortarneqarnermik kemoterapiimillu
ataatsikkut nakorsaateqartitaaneq
- 14 Iggiaasalersinneq
- 14 Siunnersuutitsialaat
- 15 Katsorsartinnerup kingunerisinnaasai suuppat?
- 15 Pilatsinnerup nassatarisinnaasai
- 15 Pilattartinnerup kingunipilui
- 16 Qinnngortartinnerup kingunipilui
- 16 Qinnngortartinnerup kingunipilui ataavartuusinnaasut
- 16 Kemoterapiip kingunipilui
- 17 Kemoterapiip kingunipilui ataavartut
- 17 Qinnngortanerup kemoterapiillu ataatsikkoortillugit
nakorsaatiginerini kingunipiluuinnaasut suuneri
- 17 Katsorsartinnerpit nalaani sulisut oqaloqatigikkitt
- 18 Allatut katsorsaariaatsinik peqarpa?
- 18 Misiliutaalluni nakorsaatissinneqarneq
- 18 Misileraataasumik katsorsaaneq
- 18 Periaatsit ilisimatusarnikkut akuerisaanngitsut atorlugit
katsorsaaneq
- 19 Katsorsartinneq qaangiuppat qanoq pisoqassava?
- 19 Misissortinneq
- 19 Nappaatip nangeqqinnissaanut ersissuteqarneq

- 20 Ajorunnaassaanga?
- 20 Naatsorsueqqissaarneriit qanoq takussutissiippat?
- 21 Iggiaq qanoq atuuffeqarpa?
- 22 Kræfti peerneqarsinnaanngippat taava?
- 22 Iliuminaatsitsinerup qanoq iliuuseqarfigisinaanera
- 23 Nangeqqinnermi katsorsarneqarneq
- 24 Sooq iggissakkut kræfteqalersoqartarpa?
- 24 Nammineq qanoq iliuuseqarsinnaavunga?
- 24 Nerisat timersornerlu
- 24 Pujortartarpit?
- 25 Pujortarunnaarnissamut ikiorneqarusuppit?
- 25 Aalakoornartutorpallaarpit?
- 26 Aalakoornartutornerup allanngortinnissaanut ikiorneqarusuppit?
- 26 Peqqinnissamut Qullersaqarfiup aalakoornartutornermut killigititai
- 26 Sumi ikiorneqarsinnaavunga imaluunniit siunnersorneqarsinnaavunga?

Aallaqqaasiut

Inuit amerlanersaat kræfteqarnertik paasigaangamikku annilaarujussuuartarput. Qisuariaatit assigiinneqqaat. Amerlasuut annilaangasorujussuunngortarput toqunissartillu eqqarsaatigeqqajalersarlugu. Inuit ilai soriusissaarutivitarput, suullu tamaasa artornartutut upperiuminaatsutullu isigilersarlugit.

Allat nappaatertik katsorsartinnissartillu qanoq iliuseqarfiginiaassallugu pilersaarusiorfigilertarpat.

Iggissakkut kræfteqarneq imaannaanngitsuvoq, taamaattoq katsorsarneqarnissaata pitsanngorsartuarnissaa pillugu ilisimatusartoqartuarpoq.

Aamma kræftimik qaangiisinaajunaareersimasunut ikiutissanik ilisimatusartoqartuarpoq, soorlu nappaat sulii atoraluarlugu qanoq inuusqarsinnaaneranik.

Una atuagassiannguaq apeqqutinut nappaammut katsorsarneqarnissamullu tunngasunik akissutissanik imaqarpoq.

Iggissakkut kræfteqartut tamarmik immikkut assigiinneqisunik atugaqartarput. Taamaattumik nakorsaq ilinnut katsorsaasoq illit nappaatinnut tunngasunik apeqqutinnut akisinnaallu arnerussaag.

Iggissakkut kræfteqarnermut suut ilisarnaataappat?

Iggissakkut kræfteqarnermut malunnaataasut/ilisarnaataasut inummiit inummut assigiinneqisinnasunik malunniuttarput. Ilisarnaatit amerlasuut allatigut aseruuttoornenut naviananngitsunut assersuunneqarsinnaapput.

Ilisarnaat nalinginnaanerpaasoq tassaavoq tupittuusilluni iisiuminaatsitsineq ingasatsikkaluttuinnartoq. Taamaattumik amerlasuut napparsimasinnaanerminnut pasitsaqqarneq ajorput tupittuusineritillu pillugu nereriaatsiminnik allannguisinnaallutik, soorlu tamussernikillinikkut, tamualuartaalernikkut iggisersornerulernikkullu. Sakissakkut anniarneq, iggiarluttutut nipeqalerneq, tupittuusineq imaluunniit sitsoqitalerneq iggissakkut kræfteqalersimarnemut ilisarnaataapput.

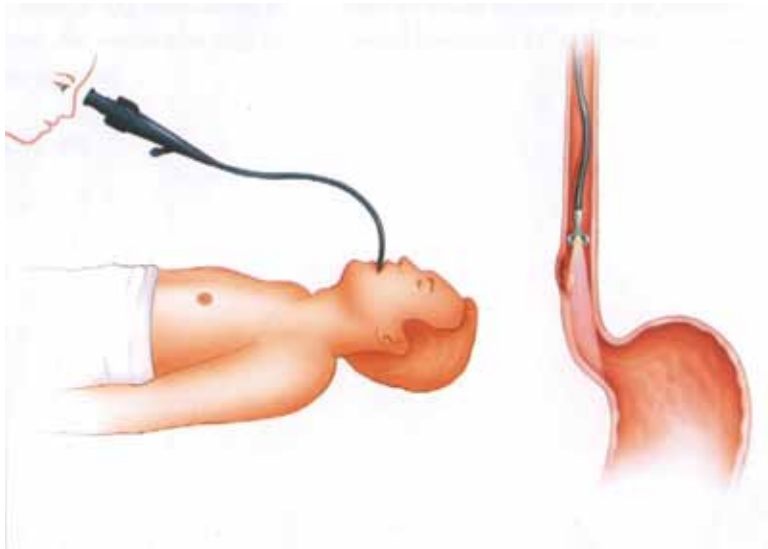
Misissuinerit suut ingerlanneqassapat?

Iggissakkut kræfteqarsinnaanissat pasitsaanneqarpat nakorsavit annertunerusumik misissugassanngorlutit immikkut ilisimasalimmut imaluunniit napparsimmavimmut innersuutissavaatit.

Tassani qinngutaasamik assiliissutitalimmik atortulerluni iggissamik misissuisoqassaaq ledningitut ittoq nuumigut qaammartartulik iluaqusiullugu.

Taamak misissuineq immikkut taaguuteqarpoq gastroskopi-mik.

Qinngutaasaq qanikkut mangullugu iggissamut aqajaqqumullu ingerlaartinneqassaaq. Taamatut misissuinerimi iggissap ameraasaaniit aamma nakorsaq misissugassanngortitassamik ilanngarsisinnaavoq. Taamatut misissugassamik piigaqarneq biopsi-mik taaguuteqarpoq.

Misissuinerit allat

Iggissami kræftip tinumasortaata qanoq angitiginera kiisalu kræftip siaru-aassimanera misissorniarlugu assileeriaaseq alla atorlugu misissuisoqassaaq, tassa nipip maligaasai tusarsaannngitsut atorlugit assiliitigaluni misissuineq ultralyds-endoskop-imik taasaq atorlugu assitigut misissuisoqassaaq. Imaappoq ledningi qanikkut manngullugu iggiaq aqusaarlugu misissuisoqassaaq.

Pilaasoqassatillugu ilaatigut pisariaqartarpoq nassat aamma ilanngullugit misissornissaat. Tamanna laparoskopii atorlugu misissorneqartarpoq.

Taanna misissueriaaseq misissuutit marloqiusanngortillugit, tassalu qinngortaata asiliissutitalik nipillu maligaasai atorlugit misissuutit naakkut putungualioriarluni qinngortaalluni misissuineruvoq.

Tarrarsuineq CT-Scanning aamma atorlugu misissuinerup takutissinnaavaa kræftip tinumasortaa qanoq angitiginersoq, sumi inissisimarpiarnersoq kiisalu kræftip qinersinut, puannut tingunnullu siaru-aassimanera taamaaliornikkut takuneqarsinnaalluni.

Quersorulluttaruit imaluunniit anersaartuutikkut ippigusuuteqaruit aamma tamanna ilanngullugu misissorneqassaaq bronkoskopi atorlugu.

Imaappoq CT-Scannerneqarninni takuneqarsinnaappat puakkut ippinnar-toqartoq taava assiliissut ledningitut ittoq atorlugu anersaartuutit sulluiniq misissuineq takuneqarsinnaassaaq, kræftip tinumasortaa puannut siaru-aassimanersoq. Misissuineq iluatsillugu aamma nakorsaqaq misissugassamik ilanngagaqarsinnaavoq.

Qanoq napparsimatigaanga?

Nappaativit peerneqarsinnaanera aamma peqqissartinnerpit pitsaanerpaanissaa anguniarlugu nakorsat nalilerniagassaraat naappaatip killiffia sumiinnersoq.

Iggissakkut kræfteqarnermi tinunerup annertussusia nappaatillu siaruaasimanera tunngavigalugu nappaatip killiffia immikkoortunut sisamanut killiffilersorneqartarpoq.

Killiffik 1:

Tinumasoq kræfteqarfik iggissap ameraasaannaaniippoq.

Killiffik 2:

Tinumasoq kræfteqarfik iggissap nukiinut anngussimavoq kiisalu iggissamiittunut qinersinut ingerlasimalluni.

Killiffik 3:

Tinusoorneq iggissap avataanut anngussimavoq erlaviillu iggissamut qanit-tut angusimallugit, imaluunniit iggiaq akimorlugu ingerlaarsimavoq taama-tuttaarlu avatangiisiminiittut qinersit ilanngullugit annguffigisimallugit.

Killiffik 4:

Kræfti qinersinut timip sinneraniittunut ingerlaarsimavoq erlaviillu ilaannut, soorlu tingunnut anngussimalluni.

Iggissakkut kræftip taamatut killiffilersorneqarnera, kræftimik nappaatip pillugit aalajangersimasumik killiffilersueriaaseq, TNM-imik taasaq malillugu aalajangersagaavoq. Naqinnerit atukkat oqaatsinut kræftip oqaasertaanut assigiinngitsunut tunngapput. Soorlu T, (Tumor) atorneqarpoq tinusumut, tinusullu qanoq atsigilersimaneranut tunngatillugu atorneqartarpoq.

N qinersinut, (nodes) tunngatinneqarluni atorneqartarpoq kiisalu M, (Metastaser) atorneqarpoq siaruaattoorsimernut tunngatillugu.

TNM-i atorlugu killiffilersuinermi naalisaatit isumai

T1: Tinunerup allamut ingerlanani ameraasamiiginnarnera.

T2: Tinunerup ameraasap tullianut nukinnut ingerlasimanera.

T3: Tinunerup iggiaq akimorsimavaa.

T4: Tinuneq erlaviit sinnerinut siaruaassimavoq.

N0: Qinersinut siaruaattoqarsimangilaq.

N1: Qinersinut siaruaattoqarsimavoq.

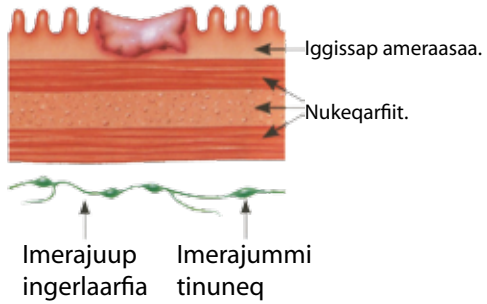
M0: Qinersinut timip sinneraniittunut erlavinnullu siaruaattoqarsimangilaq.

M1: Qinersinut timimiittunut erlavinnullu siaruaattoqarsimavoq.

Iggiaq akimut isigalugu.

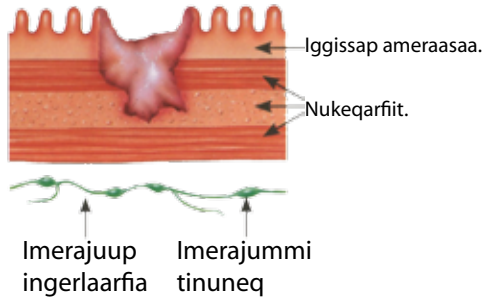
Killiffik 1

Tinuneq allamut ingerlanani ameraasamiiginnarpoq.

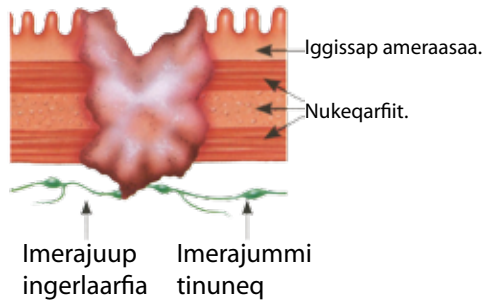
Killiffik 2

Tinuneq ameraasap tullianut nukinnut ingerlasimavoq.

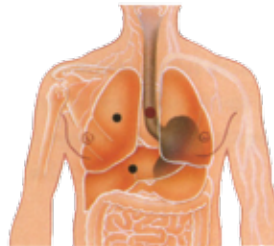
Killiffik 3

Tinunerup iggiaq akimorsimavaa.

Killiffik 4

Nappaat timip sinnernut ingerlaarsimaguni amerlanertigut qinersinut, tingummut puannulluunniit siaruaattarpoq. Titarnerup aappaluttup takutippaa iggiaq. Titarnerit qernerit marluk takutippaat puuaap aappaa tingullu.

Katsorsaariaatsit suut atorneqarpat?

Katsorsaanerup sorliup atorneqarnissaanut aalajangiisuusarput, kræftip sumiinnera, siaruaassimanagera kiisalu inuup qanoq peqqitsiginera. Pilatsinneq ajornanngippat ilinnut atortinneqassaaq.

Pilatsissinnaanngikkuilli, imaappallu nappaatit iggissamiit siaruaassimanngitsoq kiisalu iggissap qinersiiniippat, taava qinngortartinneq kemoterapeertinnerlu katsorsaasiunneqassapput.

Ilisimatuussutsikkut misileraanerit takutippaat, qanikkut naakkullu kræfteqartunut (Cardia cancer) qinngortartinneq kemoterapiilu ataatsikkut nakorsaatigalugit peqqissaaneq iluatsittumik kinguneqartartooq. Tamanna aamma pilatsereernerup kingorna imaluunniit pilatsissinnaanngikkaanni katsorsaaitut atortinneqartarpoq.

Pilatsinneq

Iggissamikku kræfteqartut amerlasuut kræftip immikkoortiterneqarnerata aallaqqaataaniit pingajuannut killiffeqarsimasut pilatsittarput kræfti peer-niarlugu. Pilatsinneq sinitsinneqarnermi pisarpoq. Pilatsinnermi iggissap ilaa kræfteqarfik, qinersillu peerneqartarput kiisalu aamma aqajaqqup qulaaniittoq iggissap naanera amerlanerpaatigut peerneqarsinnaasarpoq.

Taamaalioreeraanni iggiaq aqajaqqumut katitinneqartarpoq, imaappalli iggiaq naappallaalersoq, taava ilaatigut pisariaqartarpoq inalukkamiit ilanngarsilluni iggiaq aqajarorlu imminnut katitinnissaat.

Napparsimasut ilaat qinngortartinnissamik immaqalu kemoterapi-mik nakorsaasernissaannik neqeroorfigineqartarput, tamanna pisarpoq pilatsinnikkut kræfteqarfik tamakkerlugu peerneqarsimanngikkaangat.

Ilaatigut pisariaqartarpoq pilanneqartinnani qinngortartittarnissaq, tamanna katsorsaaitut neqeroorutigineqartarpoq kræfteqarfiup annikillisiinarneqaqqaarmissaa siunertaralugu.

Pilattaasoqartillugu iggissap ammut killeqarfianiit aqajaqqup qulaa ilanngullugu peerneqartarput, taamaalioreernermi iggiaq aqajarorlu imminnut katitinneqartarput.

Pilatsinneq ajornaraangat nakorsaasiisoqartarpoq

Arlalinnik pissuteqarluni pilatsinneq ilaatigut ajornartarpoq. Soorlu kræfteqarfik iggisap qulaatungaaniippat pilatsilluni peerniarnissaa ajornakusoor-tarpoq imaluunniit ajornavittarpoq. Napparsimasut iggissamikkut iggis-sallu avataaniilereersimasumik kræfteqalersimasut nappaatip killiffiata pingajuannut inissisimasut pilanneqarneq ajorput. Nappaat timip sinneranut siaruaassimappat (metastaser) aamma pilaasoqarneq ajorpoq.

Pilaasoqarsinnaanera pillugu naliliiniarnermi apeqqutaasut allat, soorlu utoq-qaassutsit, timip pisinnaassusia allatigullu nappaateqarnerit isiginiarneqar-tarput aalajangiiniarnermilu apeqqutaataasarlutik.

Pilaasoqarsinnaangippat neqeroorfigineqassaait qinngortartinnissamik imaluunniit kemoterapeerneqarnissamik, imaluunniit nakorsaait taakkua marluutillugit katsorsaasiinneqassapput.

Qinngortaaneq

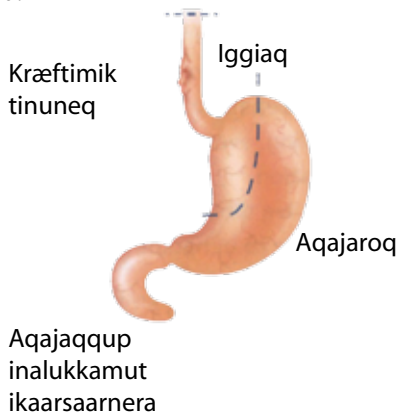
Qinngortaaneq tassaavoq radiop qinngorneri iluaqutigalugit kræftimik nungusaaneq. Amerlanerit CT-scannerneqaaqqartarput, taamaalilluni kat-sorsartinnissaq nakorsaniit sukumiisumik pilersaarusiolarneqarsinnaas-sammat. Qinngortagassap qanoq atsigineranut apeqqutaasarpog tinunerup qanoq angitigina, kiisalu qinersit aamma ilanngullutik katsorsarneqartari-aqalersimanersut. Qinngortaaneq sammivinniit arlalinniit, soorlu saatu-ngaaniit, tunuaniit imaluunniit sanianiit pisarpoq. Qinngortaaneq pillugu radiop qinngornerinik eqqugaasoqarneq ajorpoq.

Nalinginnaanerpaavoq 25-it 33-illu akornanni qinngortartittarnissaq.

Soorlu sapaatit akunnerannut ataatsimut tallimariarluni, sapaatillu akunneri-ni 5-6-ini pisarpoq. Qinngortartinneq annernanngilaq pinerillu tamaasa minutsialunnguanik sivirusseqartarluni. Qinngortartinnerup nalaani nap-parsimmavimmi uninnganissaq pisariaqanngilaq. Iggissakkut kræfteqartuni qinngortaaneq kisimiitillugu katsorsaaneq qaqutigorsuaq pisarpoq.

Amerlanerpaat kemoterapiimik ilassusiilluni peqqissarneqartarput.

Pilatsinnerup
siorna.

Pilatsinnerup
kingorna.

Kemoterapeerneqarneq

Kemoterapii tassaavoq nakorsaat inuup sananeqaataanut toqunartortalik, aakkut timimut siaruaatsinneqartarpoq imaluunnit kemo iisartagaq atortinneqartarpoq. Taqqakkut kapitilluni slangeerannguamik atortulerluni timimut akulerutsinneqartarpoq. Nakorsaat taanna assigiinngisitaarpoq, amerlanertigut kemo-t ilaat cisplatin aamma 5 FU nakorsaatigitinneqartarpoq, kemoterapeerneqartarnerup nalaani napparsimmavimmi tamatigut uningasarnissaq pisariaqarneq ajorpoq.

Kemoterapii pitsaanerpaamik sunniuteqartinniarlugu nakorsaatip taassuma ilai assigiinngisitaartut atortinneqarajupput. Kemoterapiip kræftip tinusortaa piffissami aalajagersimasumi annikillisittarpaa tinusoornerli piivissinnaanagu. Kemoterapii qinngortarneqarnermik ilalerlugu pitsaanerpaamik sunniuteqartinneqartarpoq. Napparsimasut iggissamikku kræfteqartut kræfteqarfiat qaffasissumi inissisimagaangat amerlanertigut qinngortaanermik kemoterapiimillu nakorsaaserneqartarput.

Qinngortarneqarnermik kemoterapiimillu ataatsikkut nakorsaateqartitaaneq

Kemoterapii qinngortarneqartarnerlu, ataatsikoortillugit peqqissaatigineqarajupput, taamaaliornikkut pitsaanerpaaq anguniarneqartarmat.

Taamaattoq napparsimasut tamarmik taamatut katsorsarneqarsinnaaneq ajorput, katsorsaatit kingunipilui napparsimasut ilaasa sapertarmatigit.

Qinngortaaneq sapaatit akunnerannut tallimariarlugu atortinneqartarpoq tamannalu sapaatit akunnerini 5-7-inik sivisussusilimmi pislarluni, kemoterapii sapaatit akunneri pingasut imaluunniit sisamat qaangiukkaangata ataasiarluni tunniunneqartarpoq. Qinngortaaneq napparsimmavimmut uninngikkaluarluni atortinneqartarpoq taamaattorli kemoterapii assigiinngitsut ilaat atortikkaanni tamanna napparsimmavimmi uninngassutigineqartariaqarpoq. Ilaatigut kemoterapii sapaatit akunnerini arlalinni tulleriisillugu atortinneqartarpoq tamannalu pisinnaalluni qinngortartinnissaq sioqqullugu. Tamanna qaangiutereerpat takuneqarsinnaappallu kræfteqarfik annikillisimasoq, taava pilatsinneq ilaatigut pisinnaasarpoq.

Iggiaasalersinneq

Nerisat tupissutaajunnaarsinniarlugit ilaatigut pisariaqartarpoq iggissamut ruujorinnguatut ittumik ikkussinissaq. Tamanna atuagassiap ilaani annertunerusumik eqqartorneqassaaq.

Siunnersuutitsialaat:

Pilatsissimatilluni pujortartartuunngikkaanni tamanna pilatsissimasumut kingunipiloqannginnerusarpoq, taamaattumik pujortartartuugaanni pilatsinnissaq sioqqullugu pujortarunnaarnissaq pitsaanerpaassaaq. Kingunipiluit tassaasinnaapput aseruttoornerit, uummatikkut aamma puakktut ippinniornerit, pilatsiffikkut ammartooqqinnerit maminnaveernerlu. Kiisalu qinngortartinnerup iluaqutaasinnaassusia pujortartartuni annikinnerusarpoq.

Imigassaq aalakoornartoq Peqqinnissamut Qullersaqarfimmiit killigititaasuniit sinnerlugu imertarukku aamma tamanna pilatsissimatillutit kingunipiloqartissinnaavat. Kingunipiloqartinnissat annikillisarsinnaavat aalakoornartornerit annikilligukku.

Tamanna atuagassiap ilaani annertunerusumik eqqartorneqassaaq.

Katsorsartinnerup kingunerisinnaasai suuppat?

Sunaluunniit nakorsaataasoq atoraanni tamanna peqqissarnerup nalaani kiisalu siunissami kiungunipiloqarsinnaavoq, kiisalu nakorsaait assigiinngitsut inuit assigiinngitsutigut kinguneqartittarpaat.

Ataani atuarsinnaavatit pilanneqarnermi, qinngortartinnermi, kemoterapiimilu kingunipiluutaasinnaasut assigiinngitsut nalinginnaanerpaat.

Qujanartumilli peqqissartut tamavimmik kingunipiluit eqqartorneqartut tamaasa atorpeq ajorpaat. Sulisut qinnuigisinnaavatit ilinnorpiaq peqqissaa-taasut sunik kingunipiloqarsinnaaneri sukumiisumik nassuiaatigeqqullugu.

Pilatsinnerup nassatarisinnaasai

Pilattaanermi teknikkikkut periarfissat siuriaataasut ullutsinni atuuttut pitsaasumik misilittagaqarfiupput, tamanna aamma pissutaalluni pilatse-reernermi kingunipilutsitsisinnaaneq ilimanaateqarpallaarunnaarnikuuvoq.

Kingunipiluit nalinginnaanerpaat tassaapput puakkut nuffersorneq, ikit ammartoeneri, aseruuttoorneq kiisalu taqqakkut milittoorsinnaaneq. Qaqutigorsuaq sunngakkut ajoqusertoortoqarsinnaavoq, taamaattoqar-tillugu sungaq peerneqartariaqartarpoq.

Kingunipiluit pinngitsoortinniarlugit aamma siniffimmiitilluni timi aalatin-neqartariaqarpoq, kingunipiluimmi pinngornerusarmata siniffimmi sivisuu-mik aalassassanani nalaannarnermi. Taamaammat pilatseerenerup kingorna sapinngisamik piaartumik siniffimmiit makilluni aalasarneq pingaaruteqarluinnarpoq. Qanigisat imaluunniit napparsimmavimmi sulisut pisuttua-qatigisinnaaneraatsit immaqa aperisinnaavaatit.

Inuit timimikkut sanngiillisimasut tasaanerupput kingunipiloqartitsineru-sartut.

Pilattartinnerup kingunipilui

Pilattartereerup kingorna qaammatini arlaliusinnaasuni amerlasuut nerisassaminnik illigisaqarneq ajorput taamaattumillu oqiliartuinnartarlutik. Ilaat aqajaqqup isseranik qasilitsumik piiagaqartarlarsarput (ukutserlun-nerujussuaq). Kræfteqarfik appasissumiissimappat, tassa iggissap aqajaqqullu atanerat naalisimappat tamanna nalinginnaanerusarpoq. Iggissap naanera aqajaqqullu qulaatungaa peerneqarsimappat pilanneqarsimasut 20 pct.-ii iisiniarnermikkut ajornartorsiortarput. Tamanna pissuteqarpoq iggissap amilisimaneranik eqjissimaneranillu. Iisiuminaatsitsisarnerli pilaaneq atorlugu aaqqiigivineqartarpoq arlalinnik iliuseqarluni asiillarsaasoqarsinnaammat.

Qinngortartinnerup kingunipilui

Qinngortarneqarluni katsorsartinneq inuit assigiinngitsunik qisuariaatigisarpaat, ilaat ippigusuuteqarpiaratik inuunertik ingerlatiinnartarpaat. Kingunipiluit nalinginnaanerpaat tassaapput ammip uussinnaanera iisiniarnerullu ajornakusuulenera. Kingunipiluit ajornersaraat iggissakkut ameraasaatigullu ippigusulernerq soorlu kiattuliorneq/ukutsilunneq, kiisalu sakissap iluatigut qasilisoorneq uunartuliornertullu malussarniarneq aamma iisiniarnermi tupittuusineq sakkortusiartorsinnaavoq. Tamakkua malusarnerit qinngortartereernerup kingorna qaangiuttarput.

Qinngortartinnerup kingunipilui ataavartuusinnaasut

Qinngortartinnerup kingunipilugisinnaasai piffissaq sivisunerusoq eqqarsaatigalugu tassaapput ikit mamereernerisa kingorna iggissap amilinera. Tamanna aaqqiiviginiarneqartarpoq iggiaq asiillarsarniarlugu pilatsinnikkut.

Qinngortartinnerup kingorna aamma puaat qinngortaammit eqqorneqarsimasut qerattarsinnaapput, taamatuttaaq uummat eqqorneqarsinnaalluni, puannullu uummammullu kingunipiloqartitsisinnaaneq annikitsuararsuuvog qinngortaannermi arlalitsigut pitsanngorsaajuarnerit iluaqutigalugit kræfteqarfik kisiat eqqorniarneqartarmat.

Kemoterapiip kingunipilui

Kemoterapiimi timi tamarmi sunnerneqartarpoq, taamaattumik inuup sanaqaatai kræfteqarfiusut kisimik sunnerneqarneq ajorput aammali sananeqaatit peqqissut sunnerneqartarlutik. Tamanna arlalitsigut kingunipiloqartarpoq amerlanertigullu kingunipiluit tamakkua qaangiuttarput.

Kemoterapiip kingunipilui nalinginnanerpaat tassaapput merianngunerit, meriarnerit timminnerit, qanikkut aseruuttoornerit, paterniittullu aap akui issorsaatit sunnerneqarneri, aap akuisa aappalaartut qaqortullu sunnerneqarneri, tartut akornuserneri, tusillanneq kiisalu assaat isikkallu nuuisa kakillaaluttartunngorneri.

Kemoterapiip kingunipilui ataavartut

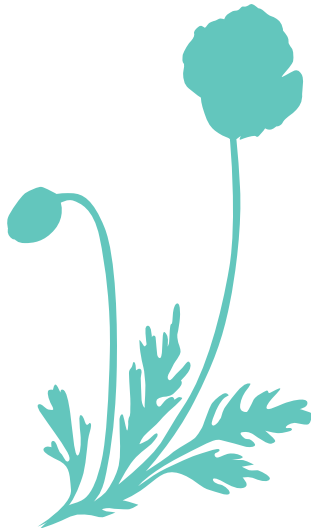
Assaat isikkallu nuuisa kakillaaluttarnerat kapinartutullu misinnartumik mallussarfiusalernerat sivirusumik atorineqarsinnaavoq ilaatigulli qaangerneqarsinnaajunnaarsimasarluni. Kemo-t assigiinngitsut ilaat, pingaartumik cisplatin tartut ajoquteqalernerannik kinguneqarsinnaavoq. Tamanna malunnaatilimmik ersiuteqanngilaq aaversittarnikkulli eqqumaffigineqarsinnaalluni. Cisplatin aamma qaqutigorsuaq tusillassutaasinnaavoq kiisalu avilortutut ittumik tusaasuusisoqartoqalersinnaavoq.

Qinngortaanerup kemoterapiillu ataatsikkoortillugit nakorsaatiginerini kingunipiluusinnaasut sueneri

Nakorsaatit ataatsikkut atortinnerini kingunipiluusinnaasut imaannaanngitsuusinnaapput. Kemoterapiimiit qinngortarneqarnermillu kingunipiluit ataatsikkut atorineqarsinnaapput, taamaattorli qinngortartinnerup kingunipilui kemoterapiimiit sakkortusarneqarsinnaapput.

Katsorsartinnerpit nalaani sulisut oqaloqatigikkitt

Qinngortartinnermik imaluunniit kemoterapiimik katsorsartissaguit, qanoq ilillutit kingunipilunnik iluaalliornartuinillu annikillisaaniarsinnaanerit pillugu siunnersoqqullutit ilitersorneqaqqullutillu katsorsaanermi sullissisunut saaffiginnissinnaavutit.

Allatut katsorsaariaatsinik peqarpa?

Misiliutaalluni nakorsaatisinneqarneq

Misiliutaalluni nakorsaateqarneq tassaavoq nakorsaatinik nutaanik misiliilluni ilisimatusaatigalugu misilittaaneq. Nakorsaatit misiliutaasut suli uppernarsaatitaqanngillat ilumut iluaqutaanersut. Tamanna pisarpoq nakorsaatip pisortaniit akuerineqarnissaat sioqqullugu, misiliutaasullu inuit immikkut akuersisimasut aalajangersimasumik amerlassuseqartarput.

Misiliutaalluni nakorsaaserneqarnissamut kikkut peqataanissaat pillugu immikkut aalajangersagaqanngilaq. Misiliutaanermi apeqqutaatinneqartarpoq kræftip suunera, kræfteqarluni paasinnerlaajuneq, imaluunniit katsorsarneqaraluarnerup kingorna napparsimaleqqissimasuuneq. Aamma apequtaasarpoq tinunerup qanoq angitiginera imaluunniit siaruaassimanagera. Kiisalu siusinnerusukkut katsorsartissimaneq apeqqutaataasarpoq.

Misiliutaasut tamarmik aalajangersimasumik pilersaaruserforfigineqartarput, soorlu qanoq siviutigisumik misiliutaanissaq ilaallu ilanngullugit.

Misileraataasumik katsorsaaneq

Misileraataasumik katsorsaaneq tassaavoq siusinnerusukkut atorsimanagu kiisalu suli paasilluarneqanngitsoq ilumut katsorsaataasinnaanersoq, tassa kinguneqarluarsinnaaneraniq uppernarsivinneqanngitsumik misileraalluni katsorsaaneq. Aalajangersimasumik maleruagassiisarneq qaqutigorsuaq pisarpoq, kiisalu misileraataasumik katsorsaasoqartarpoq allatigut soriussaarunnermi.

Siunertaavoq toqqutaasinnaasumik nappaatillit ataasiakkaat nappaateqarnerini pitsaanerpaamik iliuuseqarfiginiarneqarnissaat.

Misileraataasumik katsorsaanerit pisarput, kræfteqartunut katsorsaavinni immikkorluinnaq pitsaassusilimmik qaffasissumillu ilisimatusarfiusuni. Kræftimik napparsimasut misileraataasumik katsorsagassatut saaffiginnissutaasarput innersuunneqartarlutillu Peqqinnissamut Qullersaqarfimmum.

Misileraataasumik katsorsaaneq pillugu immikkut ilisimasallit suleqatigiisitat Peqqinnissamut Qullersaqarfimmum innersuussisarput siunnersuisarlutillu.

Periaatsit ilisimatusarnikkut akuerisaanngitsut atorlugit katsorsaaneq

Tamanna katsorsaariaaseq tassaavoq napparsimmavinni nakorsaniit nalinginnaasumik neqeroorutaaneq ajortoq. Katsorsaatisatut immikkut akuerisaasut nakorsamiit itigartitsissutigineqarsinnaanngillat. Taamaattoq illit soorunami toqqarsinnaavat, katsorsartinnissat nakorsamiit neqeroorutaasoq ilassuteqarfigalugu periaatsit ilisimatusarnikkut akuerisaanngitsut atorlugit katsorsartinnissat. Taamaallaat eqqumaffigiinnassavat immikkut akuerisaanngitsut tassaammata ilisimatuussutsikkut misileraanertaqanngitsut, taa-

[Allatut katsorsaariaatsinik peqarpa?](#)

maattumillu sunniutaat imaluunniit kingunipiloqarnersut erseqqissumik uppersaatitaqanngitsaq.

Immikkut akuerineqanngitsut nakorsaatiginiartakkat napparsimmavinni katsorsaatitut nakorsaatigitinneqartunut sunniisinnaasunik aamma ilaqarsinnaapput. Taamaattumik katsorsartinnerit tamakkuninnga ilalissagukku tamanna pillugu nakorsaq oqaloqatigissallugu pingaaruteqarpoq.

Katsorsartinneq qaangiuppat qanoq pisoqassava?

Katsorsartinnerit qaangiuppat nukissaqanngitsutut qasoqqasutullu misigiguit tamanna nalinginnaalluinnarpoq. Timeq atorlugu iliuuseqarnissaq ilaasa nukkakkiartuutigisarpaat kiisalu nappaateqarneq pillugu eqqarsaateqaq-qajaasut pisariaqartilluinnakkaminnik timersuuteqalorneq allamut saasaatigisarpaat. Katsorsartissimasut ilaat amerlasuut kingunipilutsisarpaat ataavarsinnaasunik tamannalu sungiunniartariaqartarpoq. Amerlasuut iluaqutigisarpaat kræfteqarsimasunut siunnersuisarfeqarpat taakkua atorlarnissaat.

Misissortinneq

Katsorsartinnerit qaangiuppat misissortinnissat pillugu piffissami aalajangersimasumi napparsimmavimminngaanniit aggersarneqartassaait.

Siunertaavoq nappaat nangeqqissimanersoq misissussallugu imaluunniit katsorsartinnerup kingunerisaanik ippinnartoqalersimaneq pillugu misissortinnissaq.

lisuminaatsitsineq, nererusussuseqannginneq kiisalu nassuiaatissartaqanngitsumik sanigorneq pisariaqavippuut eqqumaffigissallugit.

Nassuiaruminaatsunik malussaruit uninngavigisimasannut saaffiginninnissat pisariaqavippuq.

Nappaatip nangeqqinnissaanut ersissuteqarneq

Katsorsartinnerpit kingorna ilisimasariaqarpat, illit ilinnullu attuumassuteqartut, siornatigutut inuunerisimasamut, soorlumi pisoqarsimannigitsutut pillusi uteqqinniarnissaq ajornakusuussaqsisoq. Nappaateqarsimasut amerlaqisut nappaatip nangeqqinnissaanut annilaangatuunngortarput timimilu pisut assut eqqumaffigilersarlugit.

Aamma illit taamatorluinnaq misigiguit, ilinnut iluaqutaasinnaavoq erumatitit pillugit nakorsat oqaloqatigigukku. Allat ilittut nappaateqarsimasut aamma misigisaat pillugit oqaloqateqartarsinnaassaait, soorlu sumiiffinni ikorfartoqatigiinnik aallartitsisoqarsimappat.

Pujortartuusimaguit tupatorunnaarnikkut nangeqqissinnaanerit pinngitsoor-tinnerusinnaavat, taamatuttaa q imigassaq aalakoornartoq killilersimaaraanni, Peqqinnissamut Qullersaqarfup killigititai qaangerneq ajoraanni nangeq-qinnissaq akiorneqarsinnaavoq. Tamanna pillugu siunnersorneqarnissat ilitser-suunneqarnissallu pisariaqartikkukku nakorsat oqaloqatigisinnaavat.

Ajorunnaassaanga?

Kræftimik nappaateqalersimagaanni tamanna amerlasuunit tuparujussuas-sutaasarpoq. Amerlasuuni eqqarsaat siuleq tassaasarpoq: Toqussaanga? Iggissakkut aqajaqqullu qulaatigut kræfteqarneq navianartuuvoq peqqisseq-qissinnaanermullu apeqqutaasoq annerpaaq tassaavoq siaruaattooreer-simannginneq kiisalu kræfteqarfup tamakkerluni peerneqarsinnaanera. Napparsimanerup killiffia peqqissisoqarsinnaaneranut tikkuussisinnaavoq. Taamaattoq kemoterapii qinngortartinnerlu ataatsikkoortillugit katsorsaa-taappata tamanna ullumikkut peqqississutaasalernikuuvoq. Tamanna aamma pisarpoq pilattaaneq ajornarsereersimagaluartillugu.

Naatsorsueqqissaarnerit qanoq takussutissiippat?

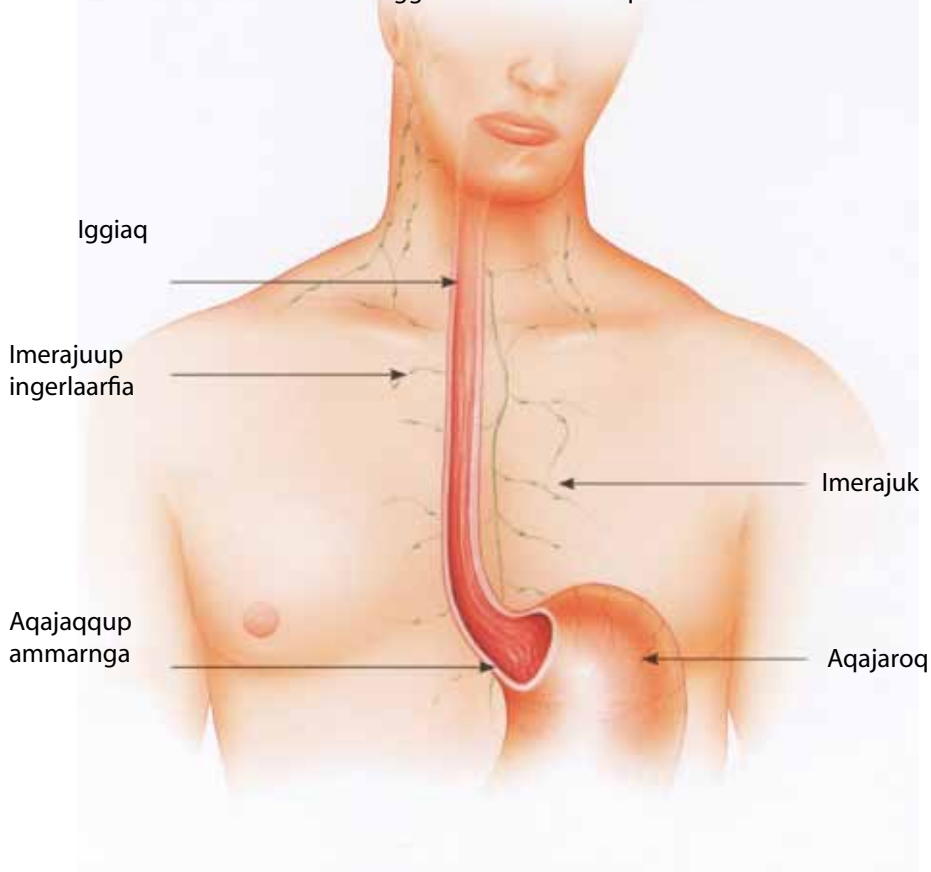
Kræfteqalersimasut kræftimillu toqquteqartut pillugit kisitsisit naatsorsuiner-illu pigineqarput. Taamaattoq pingaaruteqarluinnarpoq illit eqqaamassagakku naatsorsuinerit ilinnorpiaq inissisimaninnullu tunngassuteqanngimmata. Naatsorsuinerit takutinniartarpaat inuit aalajangersimasumik nappaatillit amerlasuut agguataarneqarnermikkut qanoq inissisimanersut taamaattumillu inuit ataasiakkaat pillugit oqaluttuassartaqaratik. Illit peqqissivissinnaaninnut apeqqutaasut tassaapput, nappaativit killiffia, ukiutit, arnaanerit angutaanerilluunniit, allanik nappaateqareernerit, inooriaat-sit timikkullu nukittuujuinerit. Peqqissivissinnaanerit nakorsamut apeqqu-tigisinnaavat, taamaattoq ilimagisinnaanngilat nakorsap eqqoqqissaartumik akissutissaqartitsinissaa.

Iggissakkut kræfteqartut pillugit naatsorsueqqissaarnerit kræftimut akiui-niarluni suliniaqatigiiffissuup Danmarkimiittup, Kræftens Bekæmpelse-p inter-netikkut nittartagaani alakarneqarsinnaapput. (www.cancer.dk) Taamaattoq aamma Kalaallit Nunaanni Peqqinnissamut Qullersaqarfik kisitsisinik saqqum-mersitaqartarpoq taakkulu peqqinnissaqarfimmi sullissisunut apeqqutigine-qarsinnaapput.

Iggiaq qanoq atuuffeqarpa?

Iggiaq amitsukujuujuvoq 25 cm.-it missaanik takissusilik, iluatungaa sanimut 2 cm-nik silissuseqarpoq. Qungatsip naaneranit aallartippoq ammut sakissat naat qulaat nassallu aqqusaarlugit aqajaqqup killeqarfiata tungaanut killiffilik. Nerisat imikkallu iggissakkut aqajaqqumut ingerlaartinneqartarput. Iggissamiipput nukiit qaleriaat, ilorliulluni iggissap ameraasaa. Tassanerpiaq kræfti amerlanertigut aallartittarpoq. Latinerisut iggiaq taaneqartarpoq esophacos. Aqajaqqup qulaatunginnguani iggissap ataatungaani kræfteqarfik latinerisut taaneqartarpoq cardia cancer-imik.

Danmarkimi naatsorsueqqissaartarfiup kisitsisaatai naapertortorlugit angutit 250-it Danmarkimi ukiumut iggissamikkut kræfteqalersarput, arnalli 100-ut Danmarkimi iggissamikkut kræfteqalersarlutik.

Kræfti peerneqarsinnaangippat taava?

Iggissakkut kræfti imaluunniit aqajaqqup qulaatigut kræfti (cardia cancer) tamatigorluinnaq peerneqarsinnaaneq ajorpoq. Peerneqarsinnaatinnagu nakorsanit neqeroorutigineqartarpoq nipaallisaasersuinikkut oqilisaaneq, tamanna aamma nappaatip nangeqqissimanerani neqeroorutigineqartarpoq.

Napparsimasut ilaat kræftimikkut siaruaattoorsimasut oqilisaaviginiarlugit kemoterapi taakkununga aamma atortinneqartarpoq. Allataamma taamatut siaruaattoorsimasut imaluunniit nangeqqissimasut qinngortarneqarnissamik imaluunniit anniarnaveersaatinik neqeroorfigineqartarput. Taamaaliorneq nappasimasup peqqissivinnissaanik kinguneqartinneqarneq ajorpoq, taamaattorli ippinnaatit annerisallu annikillisinneqarsinnaapput, kiisalu nappaataat malunnarunnaavissinnaavoq immaqalu piffissap ilaannaani malunarsisinnaalluni taamaalillunilu inuuneq sivisunerusinnaalluni.

lisiuinaatsitsinerup qanoq iliuseqarfigisinnaanera

Napparsimasut amerlasuut iisianiarmikkut ajornartorsiuteqartarput, tamanna assigiinngitsutigut iliuseqarfigineqartarpoq. Iggissap kræfteqarfa ilaatigut pilattaanikkut ikkussivigineqartarpoq asiillaataasinnaasumik. Taanna igalaaminermik sanaajuvoq stent-imik qallunaatut taaguuteqarluni. Taanna iluaqutigalugu ajornannginnerusumik nerisoqarsinnaallunilu imer-

toqarsinnaalersarpoq. Nappaat oqinnerusumik atugareqqullugu, qinngortaasoqassatillugu qinngortaanerit 5-10-nik amerlassusillit atorinneqarajuttarput. Napparsimasut affaata missaasa tamanna iisiniarnerminni anniarnaveersatigiitigalugulu iluaqutigisinnaasarpaat, qaammatinilu arlalinni iluaqutaasarpoq.

Nangeqqinnermi katsorsarneqarneq

Nappaat ajoraluartumik amerlasuuni nangeqqittarpoq. Nanginneq tas-saasinnaavoq kræfteqarfigisimasami taamaallaat nangittoqarneq imaluunniit qinersit ilanngullutik kræfteqarfinnguussinnaasarput taamatuttaaq qinersit timip sinneraniittut annguffigineqarsinnaasarput, soorlu puannut, tingunnut saanernullu kræfti ingerlasimasinnaavoq.

Nangittoorneq qanoq nakorsaasissalugu aalajangernissamut apeq-qutaasarpoq katsorsaaneq siulleq qanoq ittoq atorneqarsimanersoq, kiisalu nappaatip nangeqqinnera qanoq ittuunersoq. Nangeqqinnermi katsorsartinneq siullermitut ittuusinnaavoq, soorlu pilaasoqarsinnaavoq aamma kemoterapi qinngortaanerlu atorlugit nangeqqinneq katsorsarneqarsinnaavoq. Taamatut katsorsaaneq peqqissivinnermik kinguneqarsinnaavoq tamannali qaqutigorsuaq pisarpoq.

Sooq iggissakkut kræfteqalersoqartarpa?

Iggissakkut kræfteqalersarnermut pissutaasut eqqoqqissaartut ilisimatuuniit ersarissumik sulii paasineqanngillat, taamaattoq pissutaasinnaasut aalajangersimasut arlaliupput. Paasisat ilagaat kræfteqalersimasuni angutit arnaniit amerlanerusut. Kiisalu tupa imigassarlu aalakoornartoq ingasattumik atoraanni iggissakkut kræfteqalernissaq qaninnerusartoq.

Aqajaqqup isseranik sungarnitsumik iggissamiittoqarpallaalerpat, (kiattuliorpallaaraanni/ukutsilukkaanni) tamanna immikkut taaguuteqarpoq "Barrett's esofocus"-mik. Tamanna iggissap appasissortaanut allannguutaasinnaavoq taamalu kræfteqalernissamat qanillisaataasinnaalluni.

Nammineq qanoq iliuuseqarsinnaavunga?

Kræftimik nappaateqartut amerlasuut soqutigillualersarpaat namminneq qanoq iliuuseqarsinnaanertik. Nerisat, timersorneq, tupa, imigassarlu aalakoornartoq pillugit nammineq iliuuseqartoqarsinnaavoq.

Nerisat timersornerlu

Kræftimik nappaatillit amerlasuut sanigortarput. Ilaatigut piffissap ingerlanerani neriumajunnaarneq, meriannuneq, iisiuminaatsitsineq allatigullu nerisat aqutaatigut erlavikkut ajornartorsiuteqarneq atugaagajuppoq. Inunnut nappaateqanngitsunut naleqqiullugu nerisat tangeqarnerusut, soorlu orsotaqarnerusut proteineqarnerusullu nerinerusariaqarput. Tamanna pillugu nakorsaq imaluunniit peqqissaasoq saaffigiuk siunnersoqqullutit. Katsorsarneqarnerup nalaani kingornalu amerlasuut iluaqutigisaqaat timersorneq, taamaliornermikkut timikkut tarnikkullu iluarusunnerusaramik. Qanoq iliuuseqarsinnaanerit susinnaatitaanerillu pillugu nakorsaq tamatumingna oqaloqatigiuk.

Pujortartarpit?

Pujortartaruit, iggissakkullu kræfteqartuullutit, taava pujortarunnaarnissat pitsaanerpaajussaaq. Pujortartuunerpit katsorsartinnerit sunniuteqarfignisavaa, soorlu qinngortartinneqarninni pilatsinninnilu pujortartuunerit akornutissarsissutigisinnaaneruat. Kiisalu pilatsinnerup kingorna ikit mamikku-maataarnerussaaq.

Pilatsissimaguit tupatortuunnginnerit iluaqutigalugu ikit mamisapallassinnaeruvoq. Peqqinnissamut aqutsisoqarfimmiit innersuussutigineqarpoq pilatsinnissaq sioqqullugu sapaatit akunnerini 6-8-ni tupatorunnaareersinnissaq.

Taamatuttaa q pilatsereernerup kingorna sapaatit akunnerini 8-12-ini tupator-taleqqinnginnissaq innersuussutaalluni. Tupatortakkat ikilisillugit iluaqutaan-gilaq. Tupa asoorutivittariaqarpoq.

Kiisalu qinngortartinneq iluaqutaanerussaaq tupatortanngikkuit.

Tassa imaappoq: Pujortarnerit pissutigalugu napparsimmavimmi uninnganerit sivisunerussaaq peqqissutsinnut akornutaasut amerlaneruneri pissutigalugit.

Pujortarunnaarnissamut ikiorneqarusuppit?

Pujortarunnaarniarneq assut ajornakusoorsinnaavoq. Pingaartumik napparsimaneerup nalaani ajornakusoorsinnaavoq. Peqqinnissaqarfiit amerlasuut kommunillu allaffii pujortarunnaarnissaq pillugu siunnersuisinnaapput.

Taamaattumik nakorsat peqqissaasullu, kiisalu kommunit allaffii sumiiffimmiittut saaffigineqarsinnaapput aperialuni pujortarunnaarusuttunut qanoq periarfissaqarnersoq. Tamatuma saniatigut Paarisa piffissap ilaani pujortarunnaarnissamik ilitsersuisarpoq. Tamanna pillugu aamma peqqinnissaqarfimmi sulisut aperineqarsinnaapput.

Taamaattoq aamma qallunaatut paasisartunut internet-ikkut saaffiginnittoqarsinnaavoq uunga: Kræftens Bekæmpelse i Danmark. Nittartagaq una alakarterlugu: www.cancer.dk/tobak

Aalakoornartutorpallaarpit?

Inuit imigassamik aalakoornartumik killigititaasuniit sinniillutik atuisut pilattartittussaasullu pilattartereernerminni eqqugaanerusarput, soorlu ikikkut aseruuttoornernik, uummatikkut puakkullu peqqiilliornermik kiisalu ikikkut aanaartitsinernik ikillu mamikkumaataarnerannik. Aalakoornartutor-tut aalakoornartutorneq ajortunut sanilliullutik napparsimmavinni uninnganerat sivisunerusarpoq. Katsorsarneqareernerup kingorna innersuussutaasarpog aalakoornartutussagaanni tamanna killilersimaarniartariaqartoq, soorlu killigititaasut qaangernagit aalakoornartutortoqartassasoq.

Aalakoornartutornerup allangortinnissaanut ikiorneqarusuppit?

Nappaatit pillugu suliaritinnissat sioqqullugu aalakoornartutortarnerit anikillissarniarlugu nakorsat imaluunniit napparsimmavimmi sulisut siunnersortigisinnaavatit. Kiisalu sumiiffinni pitsaaliuermik siunnersorteqarfiusuni sullissisut aalakoornartumillu ajornartorsiuteqartut pillugit siunnersuisinnaasut saaffigisinnaavatit.

Peqqinnissamut Qullersaqarfiup aalakoornartutornermut killigitait

- Arnanut sapaatit akunnerannut ataatsimut immiaaqqat nalinginnaasut imaluunniit kimittoqatai amerlanerpaamik 14-it.
- Angutitut sapaatit akunnerannut ataatsimut immiaaqqat nalinginnaasut imaluunniit kimittoqatai amerlanerpaamik 21-it.

Sumi ikiorneqarsinnaavunga imaluunniit siunnersorneqarsinnaavunga?

Kræftimut akiuiniarluni suliniaqatigiiffik, Neriuffik Kalaallit Nunaanni sumiiffinni amerlasuuni immikkoortortaqaqarfearpoq. Ilinnut qaninnerpaaq sumiinnersoq qanorlu saaffigineqarsinnaanersaq pillugu napparsimmavimmi sulisunut nakorsamullu paasiniarsinnaavat. Imaluunniit Neriuffiup Kattuffia Nuummiittoq saaffigisinnaavat uunga:

Neriuffik, Postboks 1546, Aqqusinersuaq 48, 3900 Nuuk

Tlf. +299 49 04 89 Fax: +299 31 25 04

E-mail: neriuffik@greenet.gl

Internetikut nittartagaq: www.neriuffik.gl

Saqqummersitsisoq:
Neriuffit Katuffiat - 2009 1. udgave, 1. oplag
Ilusilersuisoq: inuk Media ApS · © Assit
Quppersakkamit uuminnga nutsigaaq: 'Kræft i Spiserør'
Nutserisoq: Kirstine Berthelsen, Johanne Olsen

Neriuffiit Kattuffiat
Postboks 1546,
Aqqusinersuaq 48 A,
3900 Nuuk
neriuffik@greenet.gl
www.neriuffik.gl

